

6098
Njehkhusällsinna 1

Dän vanlic njehka i gamle tin likksämme Småland
nu, va ju fastäss kom njehka, man dä kunne ju va p. Vi Svede lid
nem stäns på småstilla sämm di hadde net jet äijon -
fastäss, ä dä kunne di ta jetas njehk tä föa ibhamr. Eds. Isaksson
Dä va inte baje föhk sämm to all njehka, fa dä 1955.
jäkk ät mykke ät kahra mä på dän tin.

Rän njehka fäkk inute kahra mykke ä
på dän tin, fa dä jäkk o ät ta pannkake allioj.
Fosse mächt ^(mycket efter kälögruppen) fäkk kahra smake lite ä förans mil
skulle lätte bji ä skrike unna di fosse vikkerd,
säsilt ämm ämm skulle läges på, fa ämm ämm
inte dä lätk smake rän njehka fosse mächt,
dä skullan offte stå vä grinna ä bjöhe.

Rän njehks pannkakerd jöhe di sämä, ät di
hällde i unneläa e kann rän njehk i e bränamma
utå jan, ä i dän njehka hadde di slät i lite
skvinn njehk fa pannkake inte skulle bji fa säjj.
I njehka ta di i unneläa tri näre vätternjöh
ä e litti myre salt ä säkka ä e matsje löpe. Säme
röade di ikking i bränamma mä ä rissr. ämm

tin samm mjöhka skulle jumm mes äpp vä spiser.
 När mjöhka hadde bhitt lajamm jumm
 unna tin samm di rödde, börde ho ä löjpre
 ä då rödde di saktere ä saktere, ä mer ho hadde sjäat
 så fäkt di slute äpp mä tä röre på jöhe di inle dä
 sä bhidd pannkaka vassli. När ho hadde sjäat
 sa satte di inna i öppen. I gambe tin nos di inte
 hadde nose janspise, bakte di lastass pannkaka i
 rätte öppen samm di hadde ällt äppen samm tä
 ätt varlitt bröbak. På di famöjine ställa to di
 mer säkra ä ätt par ägg i pannkaka ä dä bhidd
 dä ju kalasmat på bä store ä små.

Dän nymjöhke mjöhka kallde äjfa koxarm,
 ä dän fäkt barna smake ribarm säjillt ämm äi
 rep mjise ä kjerne, ä dä kallde äjfa sishurr.

Söt mjöhke kalldes sämm mjöhke samm inte vä
 skummed, nysiaha mjöhke dän samm nys vä sishd.
 Dän skummede mjöhka samm kalldes skummjöhke,
 drakte fohket tä vradass, ä koh vä fäkt skummjöhke
 di mä. Inna di hadde nen säjperator ä di fäkt skumme
 mjöhka för häm, sä vä ho ju brattiere än i väd tö.

Jbham drakte di äppelakt mjösk ämm reuter,
å då bhydde dä snark påna rbham män dän brukte
di å skumme dän. Va di fatjöahde å kostede, så
drakte di dä mä äppelakt mjösk ämm kvälla,
å i mjöskla la di dä lite ingefäse samm va samma-
riven på ätt revjan. Dä va la dä skulle brinne
hete i hansen, å jöse nett va kosta.

2
-kinnä, "kinn"
(best. underkon)

Nor mjöskla hadde lätt va more däl i dän varme
tin ämm samma, bhydde ho mü gö ho vände smak
samm di sa, mä hadde ho böst å tjäl
fäkk ho dä va nen da te, så bhydde ho bhäsus,
å nes dä hadde natt nen da te, så va ho sua,
dä va ho så stadi ho kunne bh i å kallais fibbomke.

= förändrade s.
= bli rötter, änt utom bläster
Tjujokta ä
tjäll.

Tjälmed mjösk läkte mäsi kahva å grisa. Den
bhäsus drakte albi löhket, dän fäkte grisa.
Dän suse fibbomke mjöskla ät löhket, samm
di hadde strött på litte riven ingefäse å säkka.
Ville di ha gö fibbomke, latte di mä bh i dän
askummede (söte) mjöskla stå ta ho bhydde sua.
Utta skummejösk bhydde ingen bra fibbomke.
Ämm fibbomken skulle vare bra, skulle han stå i kält
sunn.

Söt mjölk å skummjök to di lå måha ihjann
 sänne ha va, sajillt ämm somman ner dä va
 varmt. Dä va sällan di kakte änn mjöjka lå
 källa gröt män mäst var kväll lade dite mä
 reij mjöjgröt kakt i vatten sänne di ät lå
 källa mjöjk, söt mjöjk källe skummjök.
 Ettå löpnea mjöjk jöhe di ost pannkake öostkake. Se gult bl.
 Bannjökka hadde di fa dä mäste lå pannkake, män
 nen gäm jöhe di ost äna likksänne renli ost.
 Maträtterä va mäst sänne i vät; ämm äntampke
 på rätterä utå mjöjk i mjöjk, fast di öfte dä to
 skummjök lå måha, fö lå spröc grädd lå smäc

Sannke kalldes mjöjkhusellninnä
 iira dä ät mjöjkka va siand ä lå smäc va
 faditt, ä utå mjöjkka skulle di dä fastäss på ut
 så mycke smäc di kunne. Lå värje hämm haddi
 di ja i vändic fail e tjäle hälle hänsic ämm brunne
 sänne inte va fö jöj. Bunter riksinng på insia
 ä brunskart slo di i grove sprike, ä på dä hämm
 di di olibe mjöjkkenlura sänne hadde ätt gröt
 snösc hälle smiditt rej. Injefär kah va ksuika

fäkt härne i vatnet för ho skulle bli svag.
På större gård hade di store å männe brukat
brukat sea allti uti bräckhytt. På småställa
hade di tri hälle löse brukat ämm vaddis 1 1/2
hälle 2 kammas sänd. Där ärlste brukat skummade
di allti unna lör unna, ä to där mjölkka tä föd.

För länge sen hade di e träbente (sjöh) ner di
mjölkte. Ho va like dan samm e kahrsjöh,
män di hadde na inte tä nett amne, ä ibham
säde di ä hämtat, för ä lättre kunna ha va
i kvät ner di mjölkte.

För länge sen ä trä Sommit pakkte
ihop lite gransis i heabt på siabn. Ämm di hadde
nem tumn tybit så la di där i siabn för mjölkka
tä sinne ifönäm. På artanbums täabt va dä vanligt

mä ämm tybit i siabn. Ner mjölkka va siabn
källes ho i cirkel tyal. Fäst hadde di trätyal utti
olike slaj, för asker ä stänker ä olike i yu jat i fjere

Se tecken
a° gult bl.

fasoner ä storekt. På artanbums täabt va
stenfsta (kannvra) ä sälserebornka ä bornka utti
bräckhytt di vanlic kojpa tä ha mjölkka i ibham.

Di laggade mjösktjälå va mäst å ek hälle en trä.
trälå utlå bak, ek hälle bäsk. Benjöringå å
tjälå tjälå så att di la i tulle söda i junnit vatten,
säm rädde di ikring mä äm risvår, säm te di
nytt vatten å äm disketråse å säm sjelide di dämm
inå rent vatten å testte dämm ser.

utar

Grädden sämm skulle bli smä å, va beh-
utte konjok, å han farvades i e leatkråse, å
nor kråse brydde full, så tjädde di grädden.
tjädde sämm va nämmet på hets smärråskapet,
va allti e stöttjäm, last stord ken kunne va
mycke olite, ifrå tesse tä tjädde säntimeta
i diameta mjökä, å höjda ifrå säksti tä
nitti säntimeta mjökä. Sämm tjädde va
lagged å va mäst utte mojet tallträ mä sämm
utte engrene. E varli tjädde jäkk dä i milla
tri tä jämm kamm (8-13 liter) sombye va ju stoss,
Tjänstaver sämm hätt tygel, vaas neadel
va sämm ätt inhuggat kross hadd ätt kör
dä di slo in stöt (tygel) - tjädde. Tygelkrosset
va ja dä mäste utlå bäsk hälle ek, tjädde å gror-

utar

ifr n27

När smöret var faditt i tjäarna, tömde di där vasslen,
 på dä viset, att di to ä lekhet på tjäarna, lutte
 tjäarna sen i väjrat linje ä kall na övre bytte
 hälle nett sånt, för vasslen (tjäarnmjölk) skulle
 simre där. Sännte di ännu smöret mä e matsje
 ä let i ätt kafat (stentat som di kallad). Sännte
 slo di på vatten (kallt) ä sännte badde di smöret
 mä e stad krafti träsic, ä dä höll di på mä e
 bra stum för tjäarnmjölk skulle gå ut smöret.
 När di hadde knott i vaditt mä sped ä dä siste
 vatnet var mäst klytt, strödde di på saltet
 sämme di föst hadde ställt lint i saltkam ä trä
 mä ännu släta klytta sten, tä dä bydde lint
 sämme klyttare. När smöret var faditt läst dä när
 i e bytte sämme var lagged utte tall granen trä
 hälle ek. Ho kunne bymme imilla tri tä tehy
 tjilo mmjelä, last di hadde stäbyrumm dä. När
 bytta hadde bytt full, så satte di nere i präsa-
 tjällan, för smöret inte skulle bli harkt.
 Näste terjda to di mä tå Vämmnäby ä sålldet.
 Dä fans moj mägge sämme hadde uttjäarne sprac

lutte

bo smör
= ätta smör

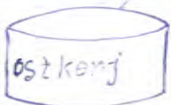
kväde

jfr sid 6

utte trä, lite mindre än äm nare, sämre ju ut
 utbrusede i många olika krummeluser, di sätte
 grasse. Spor i smöat i ner di hadde lakt äm dämme
 sjuvra på ätt spor gäsboh, så ut di räktit grasse.

Ner di Ostede så to di få rä mäste behre
 sät mjöck, men ibhann jöhe di ost uttä behre
 skummiöck, ibhann bhändi di ihor på 7 be gult bl.
 sät mjöck ä skummiöck (hahrefet ost).

Fladd di männe bän på minse ställe så ostede
 di fastass öftere skummiöck sest, ä bhämmost
 än på väh bärjede ställe där di allti ostede behre
 sät mjöck sest. jetast ut nej mykke sällsamt fast
 kan jäkk like bra ä jäse, män jättora ut sällsamt
 i Södra 7i ä jetorna jäkk dä snutte på jättora så tänge
 lärne dä jäns netti ä hänte. Osta jöhe ä i
 äm ostkerj, hälle nen gäppi äm ostho.

 ostkerj

äm ostkerj ut umjefäd 5-7 tum höj (12-17 cm) ä
 kansje 7-12 tum i jänm (diam) (17-30 cm) ä kan ut allti
 fhäted utte trärotta hälle ämne träspeta sämre ut
 fint tabjäd. Ostkerja kunne inte männe jäse.
 Di sätts i Vämmaby, ibhan på terjei. aster

jöbe di i almänhet lite höjre än ostkorjen.
 När di jöbe osten, så to di äpp lite tå likis utte ost-
 massa, å la i ostkorjen säm ostmassa padde fäte
 sinne å lite. Säm viktē di äpp å ihop handuken
 säm va kring ostmassa i korjen, å säm hängde
 di så nå mä hebe si tyngd mä hämra i ost-
 korjen å rakte ihop massa hälle phäcka säm
 di kallde na ja å skulle bli käht i ostkorjen.
 Säm viktē di äpp handuken, å säm la di i
 e vänne mä ostphäcke i en rakte ihop
likedant, å så höll di på tå osten bydde padde.
 Ja tå i are ostphäcke utte michka, läkk di lov å ha
 löjre, å dänn jöbe di så här: en kahrun gie (läjrun) gie
 tvättas å gchjäs i vatten, å säm kringtes
 han sämmer i smålite, å bhänds mä mykke salt,
 å så äm del brämme fast dä va i e ju inte allti 7/8 gult bl.
 di to sänt. När di hadde brämme ihopet så
 höllde di mer i äm butäll hälle stor phastē,
 säm sätte di i korjen, å säm fäkte dä va så
 tå di skulle hät. När ostet skulle bli, så to di
 lite va gång utte löjret. Inna ostninga skulle börje.

Där utpräссede masslen, ä där sömme läknar i tjättlen
 sena ^(1/10) brakka hadde tass där, kakte di i e Stute (1/7te)
 ä nor han bärde ä bhi värm i gryta slo di i lite
 söt mjölk (1/10) i gryta, ä nor masslen va fadi tä
 körsje ä kake i gryta, så to di lite tjannmjölk (1/15),
 fär masslen skulle sjäro sa lättse. Nor vällexslon
 hadde brälhet ät din tä mäha, ä fär dä mäste
 to di litte kanel ä säkka tamm ämm di hadde.
 Stare oste bhände di i litte salt i nor di kranne ^{ml} 1/8te gult bl.
 ihop dämm. Minne oste behve saltede di prä i kring
 nor di sände prä dämm (2 gånge). Ostninga ä
 vasselkokinga jehre di mäst allti i tjöket.
 Nor asten va fadi, färk han ligge i ostkard
 omkring i vikk, ä umma tirk to din u ostkard
 ä bytte torse handuke prämm, ä sämm färk ämm
 ligge ^(1/2) bär, ä dä värm ^{ml} di prämm ihon. Nor dä 1/8te gult bl.
 hadde gätt ätt par mäme jäkk dä bra tä äten.
 Minne torpera behve hadde lite mjölk så jäkk di te
 varanse mä e kruk, ä dä hätte bytste. I bhan
 va dä 5-6 osttyasmer prä ätt sönt oste ä dä bjuddle
 di varanse prä kaffe, nor dä hadde bhitt prä modit.

3) vände uttalas väl värnde?

3) värnde

3.4) heta det snarar hem eller snarhet (skenna på mjölk)

3-4) snarhet

4) heta det "mjölk ä työken" eller tyäli?

3) mjölk ä tyäll

4.6) är det några skillnad på ostkake och ostpannkake? Vilken?

ostpannkake har aldrig förekommit

5) Vilken form och storlek hade en slängka?

✓ höjd ca 25 - 30 cm

8, 10) brände uttalas väl brännde (= blandade)?

8) brännde

9) bräu vin uttalas väl brämvina?

9) brämvinn

~~10) vände uttalas väl värnde?~~

~~10 - viss därom se ovan.~~

11) krande uttalas väl krämde?

✓ troligen krämde